

IŠVADA

2018 m. birželio 27 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2018 m. birželio 27 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Vitalijaus Zaicevo peticiją „Dėl prekių asortimento pataisos namų-atvirųjų kolonijų parduotuvėse užtikrinimo“ ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktą pasiūlymą pakeisti Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksą ir dirbantiems nuteistiesiems iki 200 eurų padidinti pinigų sumą, už kurią nuteistieji gali per mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje.

Šį sprendimą Komisija priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktą nuomonę ir dėl šių motyvų:

1) Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK) 92 straipsnio 2 dalyje nustatytos didžiausios pinigų sumos, už kurias nuteistieji gali per mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje, yra išreikštos ne konkrečia pinigine išraiška, bet atitinkamais koeficientais, kurie dauginami iš kintamo dydžio – bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI). Tokia sistema leidžia užtikrinti, kad, esant reikšmingiems vidutinio metinio vartotojų kainų indekso pokyčiams, Lietuvos Respublikos minimaliojo darbo užmokesčio dydžių, socialinės apsaugos išmokų ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio indeksavimo įstatymo 4 straipsnyje nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teikimu Lietuvos Respublikos Vyriausybė turi teisę indeksuoti BSI, dėl to atitinkamai padidėtų ir didžiausios pinigų sumos, už kurias nuteistiesiems leidžiama per mėnesį apsipirkti pataisos įstaigų parduotuvėse. Atsižvelgiant į tai, jeigu BVK būtų įtvirtinta konkreti pinigine apsipirkimo suma, pareiškėjų siūlymo įgyvendinimas neatitiktų teisėkūros ekonomiškumo principo, kadangi dėl prognozuotinių reikšmingų vidutinio metinio vartotojų kainų indekso pokyčių, ateityje galimai nebūtų išvengta dažno BVK 92 straipsnio kaitaliojimo. Be to, vertinant sistemiškai, įgyvendinant peticijoje pateiktą siūlymą, analogiškai turėtų būti pakeistos nuostatos, susijusios su pataisos įstaigų paprastojoje ir drausmės grupėje laikomiems nuteistiesiems, taip pat arešto bausmę atliekantiems nuteistiesiems nustatytomis didžiausiomis pinigų sumomis, už kurias jie gali per mėnesį apsipirkti pataisos įstaigų (areštinių) parduotuvėse, koreguojamas BVK 140 straipsnis.

2) nuteistieji yra išlaikomi valstybės biudžeto lėšomis: visiems nuteistiesiems teikiamas fiziologines mitybos normas atitinkantis maistas, nemokamos sveikatos priežiūros paslaugos, o nemokūs nuteistieji papildomai aprūpinami drabužiais, avalyne ir būtiniausiomis higienos priemonėmis. Kartu pažymėtina, kad į apsipirkimo pataisos įstaigos parduotuvėje sumą neįskaitomos pinigų, už kuriuos įsigijami laikraščiai, žurnalai, knygos ar Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse nurodyti elektros prietaisai, sumos. Atsižvelgiant į tai, kad visos kitos galimos nuteistųjų išlaidos yra susijusios tik su jų papildomų (individualių) poreikių patenkinimu, manytina, kad dirbantiems nuteistiesiems nustatyta 4 BSI dydžio suma, už kurią jie per mėnesį gali apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje (šiuo metu – 152 eurai), yra pakankama šiems papildomiems poreikiams patenkinti (pavyzdžiui, globos namuose gyvenantys asmenys savo reikmėms (papildomiems poreikiams) turi galimybę per mėnesį išleisti 20 proc. jų senatvės pensijos dydžio sumą (dažniausiai – apie 1,5–2 BSI), o nepilnamečių globos namuose gyvenantys asmenys – tik 0,4 BSI dydžio kišenpinigius).

3) teisinis reguliavimas, nustatantis skirtingą nuteistajam suteikiamų lengvatų, apribojimų, specialių teisių ir pareigų apimtį, grindžiamas BVK 9 straipsnyje įtvirtintu teisingo ir progresyvaus bausmių atlikimo principu, pagal kurį nuteistojo teisinė padėtis tiesiogiai priklauso nuo to, kaip nuteistasis elgiasi bausmės atlikimo metu, ar vykdo nustatytus draudimus ir pareigas, koks yra jo požiūris į darbą bei mokymąsi, kaip jis reaguoja į psichologinį poveikį ir socialinės reabilitacijos priemonės. Vadovaujantis šiuo principu, nuteistojo teisinė padėtis švelninama suteikiant papildomas teises ar lengvatas, atsisakant tam tikrų apribojimų ir specialių pareigų, arba griežtinama, atimant tam tikras specialias teises ar lengvatas, taip pat nustatant papildomas pareigas ar apribojimus. Pagal paskatinimo tvarką, didžiausia pinigų suma, už kurią nuteistasis gali per mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje, gali būti padidinta vienos bazinės socialinės išmokos dydžio suma, maksimalios apsipirkimo per mėnesį sumos ribojimai netaikomi pusiaukelės namuose ir atvirojoje kolonijoje laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems. Todėl ši sistema papildomai motyvuoja nuteistuosius savo pozityviu elgesiu, nustatytų draudimų ir pareigų vykdymu, reagavimu į psichologinį poveikį ir socialinės reabilitacijos priemonės siekti, kad jų teisinė padėtis būtų švelninama, t. y. jiems būtų leista apsipirkti už didesnę pinigų sumą arba jie būtų perkelti į pusiaukelės namus ar atvirąją koloniją.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Vitalijaus Zaicevo peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Vitalijaus Zaicevo peticijos kopija, 4 lapai.
2. Teisingumo ministerijos 2018 m. birželio 12 d. raštas (1.39 E) 7R-3969, 2 lapai.
3. Išrašas iš Seimo Peticijų komisijos 2018 m. birželio 27 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-11, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras